

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiæ S. Thomæ Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Tertiæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romæ, 1619

De institutione eius. 7

urn:nbn:de:hbz:466:1-38725

occultè : tum quia peccator publicus videtur ex ma-
 iori contemptu peccare, tum etiam quia peccat cum
 scandalo aliorum. Et ideò quoddam remedium est
 in peccatis, quòd aliquis in occulto peccet. Et secū-
 dum hoc dicit* glos. quòd secunda tabula post nau-
 fragium est peccata abscondere, non quod per hoc
 tollatur peccatum sicut per pēnitentiam : sed quia
 per hoc, peccatum fit minus. Alio modo aliquis ab-
 scondit peccatum prius factum per negligentiam
 confessionis : & hoc contrariatur pēnitentiæ. Et sic
 abscondere peccatum non est secunda tabula, sed
 magis contrarium tabulæ : dicitur enim Prouerb. 28.
 Qui abscondit scelera sua, non dirigetur.

*citata in
 arg. 1.*

Ad secundum dicendum, quòd pēnitentia non
 potest dici fundamentum spiritualis ædificij simpli-
 citer, idest, in prima ædificatione : sed est funda-
 mentum in secunda reædificatione, quæ fit per de-
 structionem peccati. Nā primo redeuntibus ad Deū
 occurrit pēnitentia. Apostolus tamen ibi loquitur
 de fundamento spiritualis doctrinæ. Pēnitentia au-
 tem, quæ baptismum præcedit, non est pēnitentiæ
 sacramentum.

Ad tertium dicendum, quòd tria præcedentia sa-
 cramenta pertinent ad nauem integram, idest, ad
 statum integritatis, respectu cuius pēnitentia dicitur
 secunda tabula.

ARTIC. VII.

*Utrum hoc sacramentum fuerit conuenienter in noua
 lege institutum?*

AD septimum sic proceditur. Videtur, quòd hoc
 sacramentum non fuerit conuenienter institu-
 tum in noua lege. Ea enim quæ sunt de iure natura-
 li, institutione non indigent. Sed pēnitere de ma-
 lis, quæ quis gessit, est de iure naturali : non enim
 potest aliquis bonum diligere, quin de contrario
 doleat. Ergo pēnitentia non fuit conuenienter in-
 stituta in noua lege.

516
 4.d.21.q.
 2.ar.3.

¶ 2 Præterea, illud quod fuit in veteri lege, insti-
 tuen-

tuendum non fuit in noua. Sed etiam in veteri lege, fuit pœnitentia: vnde & Dominus conqueritur Hierem. 28. dicens, Nullus est qui agat pœnitentiam super peccato suo, dicens, Quid feci? Ergo pœnitentia non debuit institui in noua lege.

art. præc. ¶ 3 Præterea, Pœnitentia consequenter se habet ad baptismum, cum sit secunda tabula, vt supra dictum est*. Sed pœnitentia videtur à Domino instituta ante baptismum: nam in principio prædicationis suæ dixisse Dominus legitur Matth. 4. Pœnitentiam agite, appropinquauit enim regnum cœlorum. Ergo hoc sacramentum non fuit conuenienter institutum in noua lege.

*q. 62. a. 5
q. 64.
art. 1.* ¶ 4 Præterea, Sacramenta nouæ legis institutionem habent à Christo: ex cuius virtute operantur, vt supra dictum est*. Sed Christus non videtur instituisse hoc sacramentum, cum ipse non sit vsus eo sicut alijs sacramentis quæ ipse instituit. Ergo hoc sacramentum non fuit conuenienter institutum in noua lege.

SED contra est, quòd dicit Dominus Luc. vlt. Oportebat Christum pati, & resurgere à mortuis die tertia, & prædicari in nomine eius pœnitentiam & remissionem peccatorum in omnes gentes.

*ar. 3. hu-
ius quæst.* RESPONDEO dicendum, quòd (sicut supra dictum est*) in hoc sacramento actus pœnitentis se habet sicut materia: id autem quod est ex parte sacerdotis, qui operatur vt minister Christi, se habet vt formale & completiuum sacramenti. Materia verò etiã in alijs sacramentis præexistit à natura, vt aqua; vel ab arte, vt panis: sed quòd talis materia ad sacramentum assumatur, institutione indiget hoc determinante. Sed forma sacramenti & virtus ipsius totaliter est ex institutione Christi, ex cuius passione procedit virtus sacramentorum. Sic ergo huius sacramenti materia præexistit à natura: (ex naturali enim ratione homo mouetur ad pœnitendum de malis quæ fecit) sed quòd hoc vel illo modo homo pœnitentiã agat, est ex institutione diuina. Vnde & Dominus in principio præ-

prædicationis suæ indixit hominibus, vt non solū pœniterent, sed etiam pœnitentiam agerent, significans determinatos modos actū, qui requirūtur ad hoc sacramentū. Sed id quod pertinet ad officiū ministrorum, determinauit Matt. 16. vbi dixit Petro, Tibi dabo clauēs regni cœlorum, &c. Efficaciā autem huius sacramēti & originē virtutis eius, manifestauit post resurrectionem Luc. vlt. vbi dixit, q̄ oportet prædicari in nomine eius pœnitentiam & remissionē peccatorū in omnes gentes, præmissō de passione & resurrectione: ex virtute enim nominis Iesu Christi patiens & resurgens hoc sacramentum efficaciam habet in remissionem peccatorum. Et sic patet conuenienter hoc sacramentum in noua lege institutum fuisse.

Ad primum ergo dicendum, q̄ de iure naturali est, quōd aliquis pœniteat de malis quæ fecit quantum ad hoc quōd doleat ea fecisse, & doloris remedium quærat per aliquem modum, & quōd etiam aliqua signa doloris ostendat: sicut & Niniuitæ fecerūt, vt Ionæ 3 legitur. In quibus tamen aliquid fuit adiunctum fidei, quam conceperant ex prædicatione Ionæ: vt scilicet hoc agerent sub spe veniæ consequendæ à Deo: secundum illud quod ibi legitur, Quis scit, si conuertatur, & ignoscat Deus, & reuertatur à furore iræ suæ, & non peribimus? Sed sicut alia quæ sunt de iure naturali, determinationem acceperunt ex institutione legis diuinæ (vt in secunda parte dictum est *) ita etiam & pœnitentia.

Ad secundum dicendum, quōd ea qua sunt iuris naturalis, diuersimode determinationem accipiunt in veteri & in noua lege: secundum quod congruit imperfectioni veteris legis, & perfectioni nouæ legis. Vnde & pœnitentia in veteri lege aliquam determinationem habuit: quantum quidem ad dolorem, vt esset magis in corde, quàm in exterioribus signis: secundum illud Ioel 2. Scindite corda vestra, & non vestimenta vestra. Quantum autem ad remedium, doloris quærendum, vt aliquo modo ministris Dei

1. 2. q. 99
et 110. a.
1. q. 95,
ar. 2.

Dei peccata sua confiterentur, ad minus in generali. Vnde Dominus Leuit. 5. dicit, Anima si peccauerit per ignorantiam, offeret arietem immaculatum de gregibus sacerdoti, iuxta mensuram æstimationemq; peccati: qui orabit pro eo, quod nesciens fecerit, & dimittetur ei. In hoc enim ipso quòd oblationem faciebat aliquis pro peccato suo, quodammodo suum peccatum sacerdoti confitebatur: & secundum hoc dicitur Prou. 28. Qui abscondit scelera sua, non dirigetur: qui autem confessus fuerit, & reliquerit ea, misericordiam consequetur. Nondum autem erat instituta potestas clauium, quæ à passione Christi deriuatur: & per consequens nondum erat institutum, quòd aliquis doleret de peccato, cum proposito subiiciendi se per confessionem & satisfactionem clauibus Ecclesiæ, sub spe consequendæ veniæ, virtute passionis Christi.

Ad tertium dicendum, quòd si quis recte consideret ea, quæ Dominus dixit de necessitate baptismi Ioan. 3. tempore præcesserunt ea quæ dixit Matth. 4. de necessitate pœnitentiæ. Nam id quod dixit Nicodemus de baptismo, fuit ante incarcerationem Ioannis, de quo postea subditur, quòd baptizabat: illud vero quod de pœnitentia dixit Matth. 4. fuit post incarcerationem Ioannis. Si tamen prius ad pœnitentiam induxisset, quàm ad baptismum; hoc ideo esset quia etiam ante baptismum requiritur quædam pœnitentia: sicut & Petrus dicit Act. 2. Pœnitentiam agite, & baptizetur vnusquisque vestrum.

q. 39. a. 1. Ad quartum dicendum, quòd Christus non est vsus
 ¶ 2. baptismi, quem ipse instituit: sed est baptizatus ba-
 in ep. 108 ptismo Ioannis, vt supra dictum est*. Sed nec etiam
 t. 2. Habe actiue vsus est suo ministerio: quia ipse non bap-
 tur etiã zabat communiter, sed discipuli eius: vt dicitur Io. 4.
 lib. 3. de Quamuis credendum sit, quòd discipulos suos bap-
 anim. ¶ zauerit: vt August. * dicit ad Celeucianum. Vfus au-
 eius ori. tem huius sacramenti ab eo instituti nullo modo sibi
 c. 9 t. 7. competeat: nec quantum ad hoc quòd ipse pœni-
 teret,

teret, in quo peccatum non fuit, neque quantum ad hoc quod hoc sacramentum alijs præberet: quia ad ostendendam misericordiam & virtutem suam, effectum huius sacramenti sine sacramento præbebat: ut supra dictum est*. Sacramentum autem Eucharistiæ & ipse sumpsit, & alijs dedit: tum ad commendandam excellentiam huius sacramenti, tum quia hoc sacramentum est memoriale suæ passionis, in qua Christus est sacerdos & hostia.

ar. 5. huius q. ad 3.

ARTIC. VIII.

Utrum pœnitentia debeat durare vsque ad finem vitæ?

AD octauum sic proceditur. Videtur, quod pœnitentia non debeat durare vsque ad finem vitæ. Pœnitentia enim ordinatur ad deletionem peccati. Sed pœnitens statim consequitur remissionem peccatorum: secundum illud Ezech. 18. Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis quæ operatus est, vita viuet, & non morietur. Ergo non oportet ulterius pœnitentiam protendi.

517
Inf. a. 9.
ad 1. et 4
d. 17. q. 2
a. 4. q. 1.
q. 2.

¶ 2 Præterea, Pœnitentiam agere, pertinet ad statum incipientium. Sed homo de hoc statu debet procedere ad statum proficientium, & ulterius ad statum perfectorum. Ergo non debet homo pœnitentiam agere vsque ad finem vitæ.

¶ 3 Præterea, Sicut in alijs sacramentis homo debet seruare statuta Ecclesiæ, ita & in hoc sacramento. Sed secundum canones determinata sunt tempora pœnitendi, ut scilicet ille qui hoc vel illud peccatum commiserit, tot annis pœniteat. Ergo videtur, quod non sit pœnitentia extendenda vsque ad finem vitæ.

SED contra est, quod † Aug. dicit in lib. de pœnit. Quid restat nobis nisi semper dolere in vita? ubi enim dolor finitur, deficit pœnitentia. Si vero pœnitentia finitur, quid derelinquitur de venia?

in l. de vera et sal. pœn. c. 13
cir. med.
to. 4.

RESPONDEO dicendum, quod duplex est pœnitentia, scilicet interior & exterior. Interior quidem